

vzdělávání uskutečňuje, zásadním způsobem preferují (83,7 %) frontální formu výuky. Druhou nejpoužívanější formou je samostatná práce žáků (43 %). Méně často se vyskytovala kooperativní nebo skupinová výuka (mírně nad 10 %). Rozdíly mezi jednotlivými typy škol jsou v tomto ohledu minimální. Použití organizačních forem ČŠI hodnotila u více než 90 % hodin jako účelné nebo spíše účelné, vedoucí k naplnění stanoveného cíle. V době vysoké dostupnosti různých informačních zdrojů, se pedagogové však stále snaží plnit zejména roli nositele, případně zprostředkovatele informací. Významnější posun nepřineslo ani zapojení škol do projektu „Peníze středním školám“, který byl realizován v předchozích letech. Učitelé sice zpracovali digitální učební materiály, nejčastěji formou prezentací, ale jejich použití přineslo jen malé změny ve způsobu vyučování. Informace, které dříve učitelé diktovali, si dnes žáci často opisují do sešitů z prezentací.

Upřednostňovaná frontální forma výuky se promítá do používaných metod výuky. V 20,7 % hospitovaných hodin byl dominantní a v 37,8 % hodin výrazný výskyt transmisivní výuky, při které je žák pouze pasivním příjemcem informací s minimální spoluúčastí na procesu učení. Transmisivní výuku upřednostňovali pedagogové středních odborných škol, zejména v oborech vzdělání s výučním listem. Pro žáky přínosnější byla komunikativní výuka, která dominovala v 15,2 % hodin a výrazně se vyskytovala v 47,2 % vyučovacího hodin. Tuto metodu výuky preferovali zejména učitelé gymnázií. Komunikativní výuka byla zároveň využívána převážně účelně. Přestože čeští žáci nedosahují při mezinárodních šetřeních očekávaných výsledků v oblasti čtenářské gramotnosti, ve školách se málo pracuje s textem. ČŠI v 41,4 % vyučovacích hodin nezaznamenala práci s textem vůbec a v 29,1 % hodin pouze okrajově. Nejčastěji se s textem pracovalo v gymnáziích, nejméně ve středních školách s obory s výučním listem. Aktivizující metody volili učitelé ve více než čtvrtině hospitovaných hodin. Náhorně demonstrační a dovednostně praktické metody se častěji vyskytovaly zejména ve středních školách s obory s výučním listem. Problémové učení zařazovali zejména učitelé v gymnaziálních oborech. Zcela výjimečně se v hospitované výuce vyskytovalo projektové učení.

Ve všech aspektech byla dobře organizačně a pedagogicky zvládnuta téměř polovina výuky, v 42,8 % vyučovacích hodin se vyskytly drobné nedostatky. Organizační a pedagogické chyby ČŠI zjistila v 7,3 % výuky, což znamená v meziročním srovnání pokles o 3,1 %.

Nejvyšší přínos pro žáky měly hodiny v konzervatořích a gymnáziích, nejmenší ve středních školách s obory s výučním listem. Celkově ČŠI hodnotila přínos hodiny pro žáky v 40,3 % jako vysoký, v 52 % jako střední a v 7,5 % jako nízký. Zcela výjimečně výuka neměla pro žáky žádný přínos. V pohospitačním rozhovoru více než 70 % učitelů hodnotilo svou hodinu jako přínosnou pro všechny žáky.

Ve školách s vysokou mírou neúspěšnosti žáků ve společné části maturitní zkoušky byla výuka dobře zvládnutá ve všech parametrech pouze v pětině škol a vysoký přínos pro žáky mělo jen necelých 13 % sledovaných hodin.

Ze srovnání výuky vedené odborně kvalifikovanými a nekvalifikovanými učiteli vyplynulo, že mezi těmito skupinami pedagogů nebyly významné rozdíly z hlediska preferencí metod výuky. Rozdíly se projevily v organizačních formách a v účelnosti využití forem a metod. Nekvalifikovaní učitelé častěji volili jako dominantní nebo převažující formu frontální výuku (kvalifikovaní – 83,5 %, nekvalifikovaní – 86,1 %) na úkor zejména samostatné práce žáků (kvalifikovaní – 43,8 %, nekvalifikovaní – 33,6 %). Efektivita zvolených forem a metod výuky byla u nekvalifikovaných pedagogů většinou nižší, což se nejvýrazněji projevilo u nejpoužívanějších forem a metod. Využití frontální výuky jako neúčelné nebo spíše neúčelné ČŠI hodnotila u kvalifikovaných pedagogů v 9,4 % hodin, u nekvalifikovaných v 15 % hodin. Obdobně využití samostatné práce žáků (kvalifikovaní – 3,5 %, nekvalifikovaní – 8,6 %). V použitých výukových metodách byl nejvýraznější rozdíl u účelnosti využití práce s textem (kvalifikovaní – 4,1 %, nekvalifikovaní – 13,3 %). Podobně strukturované rozdíly byly i ve skupinách aprobovaných a neaprobovaných učitelů.

Na podporu názornosti výuky a zvýšení efektivity vzdělávacího procesu vzhledem k vy-

